

Foreløbig skitse til program for studieturen

Søndag den 3. marts:

Afrejse til Amsterdam

Mandag den 4. marts:

- Teknologipagt
- Bæredygtige hospitaler og cirkulær økonomi
- Klima

Mandag aften/tirsdag morgen:

Rejse fra Amsterdam til Bruxelles

Tirsdag den 5. marts:

- Europæisk kulturregion
- CDEU
- Mobilitet

Tirsdag aften / Onsdag den 6. marts:

Hjemrejse

Dato: 7. november 2018

Sagsbehandlere:

Lene Bek Jørgensen

Stefan Knudsen

Leon Hiitola Iversen

Side 1

På de følgende sider motiveres de mulige emner og besøgsmaal.

Af hensyn til tiden vil det blive nødvendigt med en prioritering mellem de oplyste emner – baseret på udvalgets ønsker og hvad der praktisk kan lade sig gøre at arrangere.

Administrationen vil udarbejde et program med udgangspunkt i de konkrete ønsker fra udvalget.

Mandag den 4/3 2019 (Amsterdam)

Teknologipagt

Den danske regering lancerede den 24. april 2018 en dansk teknologipagt, der skal få flere danske unge til at vælge en STEM-uddannelse. Regionsrådet vedtog den 25. april 2018 en midtjysk teknologipagt, der skal understøtte den nationale teknologipagt med udgangspunkt i midtjyske udfordringer og styrker.

Ideen om indgåelse af teknologipagter på tværs af erhvervsliv, uddannelsesinstitutioner og offentlige systemer stammer fra Holland, hvor man siden 2013 har arbejdet målrettet med en teknologipagt.

I Holland har man én national teknologipagt og fem regionale teknologipagter, der tager udgangspunkt i regionale udfordringer og styrker. En del af succesen bag den hollandske teknologipagt tilskrives den regionale forankring af teknologipagten.

Regionsrådet har allerede taget meget af den hollandske teknologipagt til sig, men der er stadig meget at lære fra Holland.

Udvalget vil i Holland kunne høre om, hvordan det er muligt at få flere unge til at vælge en uddannelse. Endvidere vil der være mulighed for at se på, hvordan man arbejder med efteruddannelse i Holland.

Afhængig af den tid der er til rådighed og udvalgets ønsker, kan udvalget blandt andet se på eller høre om følgende indsatser:

Erhvervsuddannelsescentre for innovation

Som en del af teknologipagten, har man i Holland lanceret en række erhvervsuddannelsescentre for innovation. På erhvervsuddannelsescentrene har eleverne muligheder for at arbejde sammen med de regionale virksomheder om at løse konkrete udfordringer.

Indsatsen vil være værdifuld for udvalget at høre om, fordi modellen i en Midtjysk kontekst muligvis kan oversættes til centre for innovation inden for FN's verdensmål.

Besøg på SHIP

SHIP er et informationscenter om Nordsøen placeret i Ijmunden. Stedet henvender sig til alle, der har lyst til at høre mere om Nordsøområdet, havnene omkring Amsterdam, samt innovation og bæredygtighed i virksomhederne omkring Nordsøen. Endvidere samarbejder SHIP med Techport, det maritime campus. Techport har til formål at forbedre forbindelsen mellem uddannelse og arbejdsmarked i regionen. Techport er et samarbejde bestående af Noord-Holland provinsen, virksomheder, kommuner og uddannelsesinstitutioner, der forsøger at understøtte den hollandske teknologipagt. Gennem Techport har man iværksat projektet Technolab, der retter sig mod grundskole og gymnasieelever i alderen 6-15 år. Hos Technolab kan de unge deltage i workshops inden for det tekniske område og afprøve den nyeste teknologi inden for det maritime område.



SHIP Informationscenter

Tata Steel Academy

Tata Steel er en af Europas største stålproducenter med stålværker i Storbritannien og Holland og med fabrikationsanlæg i hele Europa. Virksomhedens hovedsæde ligger i Mumbai i Indien. I Holland har Tata Steel stiftet Tata Steel Academy. Tata Steel Academy har til formål at opkvalificere arbejdsstyrken løbende i takt med den teknologiske udvikling samt sikre, at der uddannes flere unge inden for det tekniske område. Tata Steel Academy indgår også i Techport, hvor virksomheden stiller karrieregaranti hos Tata Steel med det formål at holde arbejdskraften i regionen.

Techcampus

I den nordvestlige region har man en række campus-samarbejder, hvor der arbejdes på at imødekomme den stigende mangel på kvalificeret arbejdskraft i regionen. Et eksempel på dette er partnerskabet Tech@connect, der blev iværksat af Noord-Holland provinsen. Partnerskabet Tech@connect blev underskrevet som en teknologipagt den 30. november 2016. Formålet med Tech@Connect er at få det offentlige system, uddannelsesinstitutionerne og virksomhederne til at arbejde bedre sammen samt sikre, at der ikke iværksættes parallelle indsatser. Endvidere arbejder Tech@connect på at bidrage til udviklingen af Techport, et campus med fokus på det maritime område og science park Amsterdam.

Tværgående besøg

Såfremt udvalget beslutter at se på teknologipagt, vil administrationen også kunne finde eksempler på tværgående aktiviteter under teknologipagten. Eksempelvis kan der ses på, hvordan man sikrer, at der uddannes nok personer til at arbejde med grøn teknologi og bæredygtig omstilling.

Bæredygtige hospitaler og cirkulær økonomi

I EU er der i løbet af 2018 kommet 6 direktiver, der i forhold til f.eks. plast, madspild og andre fraktioner sætter stramme krav til "end of waste" og i løbet af 2019 forventes den nye nationale affaldsstrategi, der baserer sig på cirkulære principper, at være færdig.

I den regionale udviklingsstrategi fremhæves, at vi i Region Midtjylland skal fremme løsninger på de store samfundsmæssige og globale udfordringer, der rækker langt ud over regionen og landets grænser. I regionens materialestrømsprojekt, der bruger AUH som testlab, afdækkes hvordan cirkulær økonomi kan fremmes og give værdi til alle parter langs en værdi kæde. I forhold til initiativet er der oparbejdet en lang række kontakter til internationale parter og hospitaler, der kan medvirke til at styrke acceleration af omstillingen.

Holland er en vigtig spiller blandt disse parter. I en ny national plan i Holland er målsætningen, at landet skal være omstillet til cirkulær økonomi i 2050, og i den hollandske nye Green Deal for Health, har sundhedsministeren netop samlet omstillingen af sundhedsområdet i en lang række af de partnerskaber, som er forudsætningen for at nå FN's 2030 bæredygtighedsmål. Det midlertidige udvalg for bæredygtig vækst er netop i færd med at lægge sidste hånd på en række anbefalinger, der skal forelægges regionsrådet. I disse indgår også anbefalinger i forhold til udviklingen af det mest bæredygtige hospital.

Afhængig af den tid der er til rådighed og udvalgets ønsker, kan udvalget blandt andet se på eller høre om følgende indsatser:

UMC Utrecht:

Hospitalet har ambitiøse målsætninger om CO2 neutralitet og om at være helt omstillet til cirkulær økonomi i 2030. Det indebærer, at affald, der ikke kan blive upcyclet, genbrugt eller genanvendt, ikke kan accepteres.



UMC Utrecht

UMC Utrecht har erfaringer med Best Value Contracts inden for affaldshåndtering, der indebærer, at der afsættes en vis sum penge til affaldsbehandling, og kontrakten går til den part, som bedst kan understøtte de mål for affaldsbehandlingen, der er sat, f.eks. i forhold til genanvendelse. Utrecht UMC er tæt på at opnå 40 % genanvendelse. Det kan være relevant at kombinere et besøg på UMC Utrecht med et møde med "Ressource virksomheden" Suez, som har specialiseret sig i bl.a. hospitalsaffald.

Green Deal for Health

Det kunne også være relevant at undersøge muligheden for at mødes med sundhedsministeren for at høre om The Green deal for health. Initiativet er værd at beskæftige sig med, fordi det kan inspirere til udviklingen af en overordnet strategi for udviklingen af det bæredygtige hospital i en midtjysk sammenhæng. Hvis et møde med ministeren ikke er en mulighed, kan administrationen arrangere møder med andre hollandske videnspersoner på området.

Philips

Leverandørerne udgør en vigtig del af den bæredygtige omstilling. Philips er langt fremme på den cirkulære og dagsorden, og arbejder med take back systemer, udlejning af lys i stedet for salg af lamper og pærer. Virksomheden, der har hovedkontor i Amsterdam, samt fabrik og historie i det nordlige Holland, er nået langt med begge dele.

Klima

Holland er et meget attraktivt sted at tage til, hvis man ønsker at blive inspireret i forhold til arbejde med klimaet. Dels tænker hollænderne meget som vi, og dels har de tilsvarende udfordringer. De er blot er mere udtalte, og de har været det i længere tid.

Hollænderne har arbejdet meget målrettet og har tilpasset deres organisering og finansiering, så de fortsat kan give tryghed til befolkning og virksomheder i forhold til vandudfordringerne. Besøget kan give et indblik i den generelle hollandske tilgang til vandforvaltning og vandstands-niveauer i kanaler, samt pumpestationer i hele landet. Afhængig af den tid der er til rådighed og udvalgets ønsker, kan udvalget blandt andet se på eller høre om følgende indsatser:

Room for the river Waal

Floden Waal, som er den hollandske del af Rhinen, laver et skarpt knæk nær byen Nijmegen, hvor den bliver smallere og dermed danner en flaskehals for vandet. Før projektet, kunne floden ikke håndtere vandmængderne i perioder med høj vandstand. For at beskytte borgerne mod oversvømmelse er diget flyttet 300 meter ind i landet, og en 4 kilometer lang sekundær kanal er blevet gravet. Dette har skabt en ø i centrum af byen. Tre nye broer forbinder øen med Nijmegen-Noord. Arbejdet blev påbegyndt i januar 2013. 50 husstande skulle flyttes som følge af projektet oversvømmelsesrisikostyrings-foranstaltningerne og mere end 80 lokale organisationer har underskrevet et Memorandum of Understanding (MoU) på at arbejde sammen.

Projektet er et besøg værd fordi det er spektakulært i sin løsning. I stedet for at bygge digerne højere, er denne værdiskabende løsning valgt til glæde for borgerne. Mutual Gain approach er brugt i involvering af interessenter, som er en metode der skaber en fælles vinderkultur i projektet, hvor alle berørte får noget ud af projektet. Det Hollandske konsulentfirma P2 har drevet processen med interessenterne, og der kan formentligt arrangeres et møde, hvor virksomheden kan fortælle om projektet og processen.



Floden Waal

Park 2020

Park 2020 er bygget efter Cradle2Cradle-filosofien og ud fra tanker om cirkulær økonomi. Hvert bygningsdesign gør brug af naturlige (energi)ressourcer og fire nøgleprincipper er identificeret: design til demontering, produkter af tjenester, materiel bankvirksomhed og produktivitet og sundhed. Derudover er der fokus på innovation og uddannelse, hvor Park 20 | 20 spiller en vigtig rolle på et socialt og kulturelt plan. Kort sagt, bæredygtige, økonomisk levedygtige løsninger kombineret med æstetik, innovation og samfundsinddragelse.

Park 2020 er et besøg værd da det er et eksempel på bæredygtig byggeri, hvor det grønne element er trukket helt ind i bebyggelsen, hvor det ud over at skabe liv renser det regnvand, der kommer fra de befæstede arealer. Konsulentfirmaet P2 er også involveret i dette projekt.

Zandmotor

Rijkswaterstaat gennemfører hvert femte år sandfodring på strandene og ud for kysten for at beskytte den vestlige del af Holland, som ligger under havets overflade. Den femårige sandfodring virker, men projektet her opstod ud fra et ønske om at lave en mere bæredygtig og naturlig kystbeskyttelse.

I projektet Zandmotor, der er lokaliseret som en halvø ud for Ter Heijdes kyst, undersøges om naturen kan sprede sandet langs kysten. Den blev etableret i 2011 og halvøen strækker sig en kilometer ud i havet og er to kilometer bred på stranden.

Zandmotoren er et godt eksempel på at bygge med naturen, der ved at deponere en stor mængde sand på en gang forhindrer hyppige påvirkninger på havbund. Zandmotorens levetid blev før projektet estimeret til ca. 20 år.



Ter Heijdes kyst

Projektet er et besøg værd, da det er en helt ny måde at tænke kystsikring på. At man fodrer med så meget sand, at det er muligt for naturen at etablere sig uden hele tiden at blive forstyrret. Der er stier i området, hvor man kan gå en tur mens man for forklaret omkring projektet.

Kustwerk katwijk

I store stormsituationer med høj vandstand blev Katwijk by og store dele af Randstad oversvømmet, hvorfor det blev besluttet at opbygge ny kystsikring. Mellem oktober 2013 og februar 2015 blev kysten ved Katwijk styrket med projektet Dijk-in-Duin, der betyder et dige i klitterne. Udover opførelsen af Dijk-in-Duin blev det også besluttet at bygge et underjordisk parkeringshus mellem dige og hovedvej. Den nye kystsikring ville medføre færre parkeringspladser i centrum, så for at reducere parkeringstrykket i boligområderne i Katwijk blev et underjordisk parkeringshus integreret i projektet, og samtidig kan besøgende parkere tæt på centrum og stranden. Derudover, er klitområdet blevet udvidet og renoveret. Projektet er en unik og innovativ kombination inden for kystsikring.

Projektet er et besøg værd, da det kombinerer kystsikring, natur og et praktisk element i form af en parkeringskælder.



Dijk-in-Duin

Tirsdag den 5. marts 2019 (Bruxelles):

Kultur

Kulturhovedstadsåret Aarhus2017 gav for alvor genlyd ude omkring i Europa. Det gælder både, hvad angår den kultur, man kan opleve i vores region, men også den måde, hvorpå vi samarbejder og den måde, vi tænker kultur ind i andre områder.

Region Midtjylland og alle kommunerne i regionen har valgt at fortsætte samarbejdet omkring kultur under overskriften "Europæisk Kulturregion – Fortællinger. Kreativitet. Fællesskaber". Udfordringerne er nu, at vi sammen skal holde gang i det momentum, der har været på kulturområdet siden Aarhus2017, og samtidig sætte os nye ambitiøse mål for et stærkt kulturliv, der kommer alle borgere og hele regionen til gode.

En studietur til Bruxelles kunne med fordel fokusere på fremtidige ambitioner og muligheder på kulturområdet og den opmærksomhed, som EU har vist vores arbejde med Aarhus2017. Især samarbejdet med alle kommunerne har vakt interesse fra kommende kandidater til kulturhovedstadstitlen samt fra EU selv. Opmærksomheden benyttede vi bl.a. til at hente EU's kulturdirektør, Michel Magnier, til Kulturmødet på Mors i august 2018. Han fortalte i den forbindelse om EU's nye kulturdagsorden, hvori vi kan finde mange paralleller til Region Midtjyllands arbejde med kultur i forbindelse med Aarhus2017.



Fra Aarhus2017

Kommissionen er i stigende grad interesseret i at udnytte den succes, som kulturhovedstadsprogrammet har vist sig at være, på nye områder. Dels vil man gerne kunne udnytte den samlede og transformerende rolle, som kulturen ofte spiller i kulturhovedstæder til gavn for flere byer, og hvad der nok er endnu vigtigere i Region Midtjyllands tilfælde, så vil man gerne medvirke til, at værdien af kulturhovedstæderne bliver så bæredygtige som muligt for byer og regioner.

Det kan undersøges, om kulturdirektør Michel Magnier vil gentage det oplæg, som han holdt på kulturmødet på Mors i forbindelse med udvalgets studietur.

Central Denmark EU Office (CDEU)

Central Denmark EU Office, eller CDEU, er Midtjyllands kontor i EU. Kontoret er ejet af Region Midtjylland, de 19 kommuner i regionen og Aarhus Universitet. Kontoret har lige nu 19 medarbejdere i alt, heraf 12 faste medarbejdere i Bruxelles og to i Midtjylland.

CDEU er i sig selv et besøg værd, fordi det giver udvalget mulighed for at drøfte med kontoret, hvordan det arbejder for at sikre, at Midtjylland får mest mulig værdi af det europæiske samarbejde. Kontoret har et bredt arbejdsfelt, som omfatter interessevaretagelse, internationale projekter, EU-tilskud, policy-overvågning, europæiske partnerskaber, generel internationalisering, branding og strategisk arbejde på det internationale område for vores samarbejdspartnere.

Kontoret kan desuden hjælpe med at forberede relevante programpunkter om emner, der har udvalgets interesse indenfor emner som klima, sundhedsinnovation, uddannelse eller andet.

Mobilitet

Udvalget kan besigtige initiativer i Gent i Østflandern, hvor befolkningstætheden presser mobiliteten. Befolkningstætheden i regionen er på 490 indbyggere/kvadratkilometer, hvilket er næsten fire gange så høj som i Danmark. Det betyder, at infrastrukturen er under pres, hvilket har stillet krav om initiativer på mobilitetsområdet. Gent er den største by i Østflandern med ca. 250.000 indbyggere og et stort universitet med ca. 70.000 studerende. Gent er på mange måder sammenlignelig med Aarhus både i indbyggertal og i antallet af studerende.

Afhængig af den tid der er til rådighed og udvalgets ønsker, kan udvalget blandt andet se på eller høre om følgende indsatser:

Gent Sint Pieters Station

Gent Sint Pieters Station er hovedbanegården i Gent og knudepunktet for de mange daglige rejsende med kollektiv trafik. Banegården har været igennem en omfattende renovering og fremstår i dag som en moderne banegård med en meget stor overdækket cykelparkering med plads til godt 10.000 cykler og et underjordisk parkeringsanlæg med plads til knap 3.000 biler.



Gent Sint Pieters Station

Hovedbanegården vil være et besøg værdi, fordi stationen er et eksempel på, hvordan en god mobilitet består af kombinationen af mange forskellige transportformer. Således er stationen et knudepunkt for mange forskellige slags trafik, tog, bil, cykel, bus, sporvogne m.v. Der vil kunne hentes ideer til en kommende mobilitetsstrategi for regionen.

Cykelstinettet

Regionen arbejder aktivt for at udvikle cyklen som transportmiddel og har i dag et cykelstinet på 2.750 km, heraf både lokale ruter og "cykelmotorveje". Regionen og kommunerne samarbejder om etableringen af cykelstierne, men kan opnå et statsligt tilskud på op til 40 %. I Gent er der desuden et udbredt system af delecykler og lejecykler.

I den danske aftale "En grøn transportpolitik" fra 2009 blev der afsat en pulje på 100 mio. kr. til mere og bedre cykeltrafik. Senere er også afsat 189 mio. kr. i 2012 og 100 mio. kr. i 2017 til nye cykelpuljer. Siden har alle landets kommuner kunnet søge statslig medfinansiering til sammenhængende og innovative cykelprojekter. Bl.a. Horsens, Randers og Aarhus har fået tilskud fra puljen, som er brugt til at gøre byerne til såkaldte cykelbyer. Men også projekter som anlæg af nye cykelstier til cykelturisme på Fur og i Salling har fået tilskud og Ringkøbing-Skjern har fået tilskud til at anlægge cykelstier, som skal skabe mere sikre skoleveje i kommunen.

Region Midtjylland vil kunne hente inspiration i Gent til på en naturlig måde at inddrage cyklen som et dagligt transportmiddel på hele eller en del af rejsen.

Gent Havn

Havnen, som ligger lidt nord for byen, er en såkaldt indlandshavn, som man fra havet kommer til ad en flod, som først går gennem Holland. Havnen har både transport til havs og indlands ad flod- og kanalsystemet. I dag transporteres der årligt næsten 50 mio. tons gods gennem havnen, hvoraf ca. halvdelen med indlandsfartøjer. Havnen har store udvidelsesplaner, som bl.a. indeholder en ny sluseforbindelse og en opgradering af kanalforbindelsen mellem Gent og Paris. Havnen er en meget stor arbejdsplads i Gent med ca. 13 % af arbejdsstyrken enten direkte eller indirekte beskæftiget.

Et besøg på havnen vil kunne give input til, hvordan vi kan være med til at udvikle havnene i Region Midtjylland, ligesom man vil kunne få indblik i, hvordan havnen arbejder for visionen om en udvikling baseret på bæredygtig vækst og udvikling af intermodalitet, hvor der naturligt benyttes flere transportmidler i kombination med hinanden. Her kan Region Midtjylland hente vigtig erfaring, som kan bruges, hvis mere godstransport skal flyttes væk fra vejene.